

17. 2. 14

13. 1. 14

A unum ihelve
7. 2. 1. 2

S hic tva rthor

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

ut cormikan ihermitione

Ca. J. n. 14

in

7. 2. 1. 2

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

unum ihelve

88

Mani die leryhu 3 Brücke =

(= 44) 1) Sacro barto, Johannes de

Sphaericon opus certum.

[Leipzig: bei Walter des Capellans, 1485-1489]

Hain. X 74 295

BMB. III, S. 636.

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

(= 45) 2) Vegius, Maſſeris (nicht: Vitorius?)

De veritate et philoſophie

Leipzig: Konrad Kachelofen.

Hain. 24942

Hain X 15929, BMB III S. 632

3. Tibullius Alſtinus:

Ec. 8

Elegia de amore et lani Eximio Messalae

Leipzig: Konrad Kachelofen. nicht nach 44 S 27

BMB
III,
S. 623

(= 46)

4

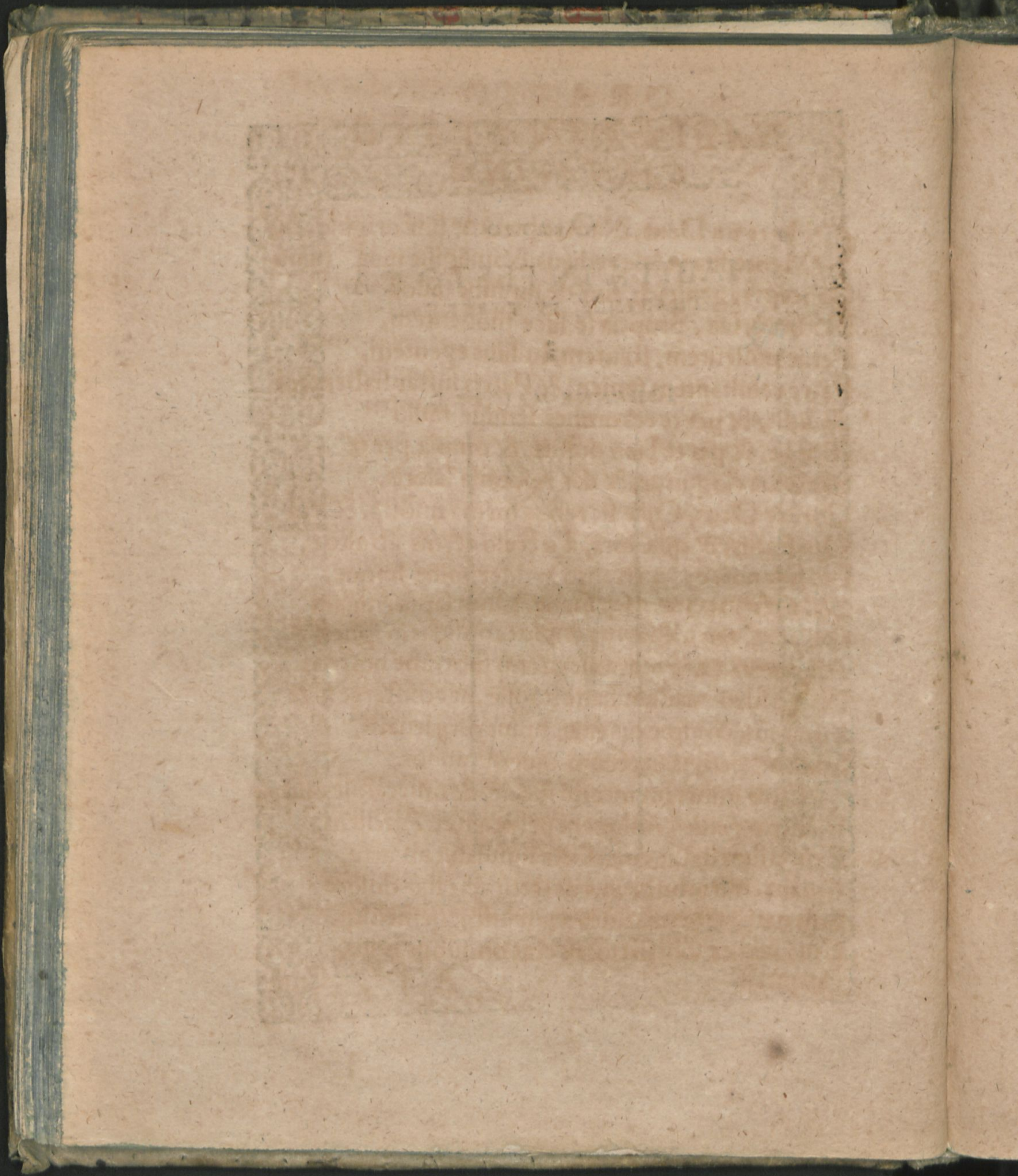
ORATIO
HABITA IN FESTO CA-
THARINAE, WVITEBERGAE,

à
IOHANNE MAIORE D.

WVITEBERGAE ANNO 1569.

4

ORATIO
HABITA IN FESTO
CATHARINÆ.

CHRISTE Deus, Nam te genitor sine origine, &
Mente sua in sese rediens, & imagine uiua (æuo
Concepta, genitaq̃, suo de numine uiuo,
Naturaq̃ sua, propria se luce mouentem,
Per se pollentem, stantem, nullius egentem,
Patre resultantem tamen, & Patris instar habentem
Ædedit, & per te res omnes semine nullo
Ædedit, & per te facit omnia, & omnia per te
Sensa sua eloquitur, & dat responsa salutis,
Christe Deus, Quæ sit rebus forma undiq̃, & æui
Qui status, & quæ fors, Tu cælo cernis ab alto:
Ne sine nos, nec nos tanto in discrimine linque,
Sed pacti memor, usq̃ mane, Dum lapsa ruinam
Secula trahant, & forma triplex confidat in ignes,
Ah maneat, nec te amplexu iam subtrahe nostro:
Nãz idèò massam hanc fragilè, ut cõsisteret in te
Infragilis, complexus eras, humerisq̃ leuasti,
Insita perpetuos ut tecum uiueret annos.

Quis mihi tam mœstā speciē, & miserabile uisu
Picturæ genus, insignem uel præstet Apellem,
Expressum dabit, aut docta simulabit ab arte,
Quàm cum mœsta parens stetit acri fixa dolore
Sub nati cruce uisa sui lacrymansq̃, gemensq̃,
Cui iuxtà ex Christi socijs erat omnibus unus,

A ij Cum

Cum ludo intentus exercitus impius astat,
Exuuiasq; Dei missa cum sorte prophanat,
Vittatiq; Patres furijs immitibus acti
Demilere neci Dominum nil tale merentem.

Hos habitus, hæc ora gerens Ecclesia mater
Fulmina Pontificis Christo excipiente, minasq;
Ferrati Imperij, & plagas, & uulnera, & ictus,
Sub cruce stat mœrens, & tundit pectora palmis
Vix uno comitata uiro: Videt agmina circum
Sanguinolenta uirum dictis instare superbis,
Et ludo temerare cruentam sanguine uestem
Doctrinam Fidei, hei uerè uelamina Christi.

Triste rudimentum dant Belgæ, tristius autem
Lilia succusso collum inflectentia flore.

Non generis respectus ibi, non ordinis ampli,
Non sexus, æuiq; mouet: Mezentius alter
Nominis Albani, Phalarin, Siculoq; Tyrannos
Tormentis superans, feritate Lycaona præstans,
Visceribus miserorum, & iniqua cæde piorum
Mille rogos complet, cui Carbonarius olim
Extiterit pater, ut furtim sub fornice mater
Conceptum ædiderit, nil regum stirpis habentem.

Sed quis tela parat contra? Sed tela parare
Est nimum forsan, nimumq; erat æra locare
Proq; Fide, & Fidei socijs, patriæq; salute:
Ah quotus afficitur quisq;, & conspirat amicè
Cognatis membris ex uno uertice Christi:

Semper

Semper in humano solidatis corpore membris
Conuenit inter se: Si pars affecta fatiscit,
Paulatim langor per cunctos diditur artus,
Vt læso cerebro, dolet imus uenter, & escam
Haud recipit, sed frustra iterum semesa sub auras
Egerit eructans: Dum pendet, & hæret eodem
Ex capite annexus fibris: respondet utrinq;
Mutuus his dolor, inq; uicem languentq;, ualentq;
At si quando subest manifesti caussa doloris,
Nec tamen in sensus penetrat dolor: ilicet adsunt
Signa laborantum mente, Et uiolentia maior
Eripit affectis sensus in peste minore,
Ceu facis exiguæ lucem premit igne suo Sol,
Et lenem calami tinnitum, Martius æris
Ille canor rauci prohibet peruadere ad aures.
Ergo animos si non tangunt fata illa, Nec ullus
Sensus adest opere in tanto: Mens uicta laborat,
Et consanguineus lethi stupor urget hiantes.
Nam quòd nos oculis uigilantibus ista uidemus,
Nec mala sentimus tamen, aut ex parte dolemus,
Obliti decoris prisca, sociumq; salutis:
Indicio est, mentem confusam, & fata propinqua
Instare excidio: Nobis est frigida bello
Dextera, Sed uirtus calet hosti nescia frangi.
Credo equidem, nos immunes, semperq; quietos
Omnes ad casus fore: Quòd si proxima tecta
Hauserit ignis edax, Nobis sperare salutem
Fas fuerit semper: Sic fas, sic nempè meremur,

A iij   Sunt

Sunt animi nobis, sunt nerui, moenia, fossæ,
Non temerè instructis tulerit sese obuius ullus,
Si populi, quos ille suis prædator Iberus
Insequitur signis, sunt sacra aliena secuti
Pertæsi iuga prisca, luant commissa, neq; illos
Iuuerit auxilio quisquam, aut odia attrahat ultrò.

Non hæc, ô Proceres, prætexite splendida uerba
Desidiæ uestræ, aut uestris præsumite in armis
Spem tantam, securi adeò: Sic notus Iberus:
Et belli furta, atq; artes, quibus ille magistro
Sub Carolo primis tolerans assuevit ab annis:
Excute hunc quæso ex oculis, animisq; ueternum,
Ne uictos doceat serò fortuna dolere.

At memini, non esse Phryges ueterū illa parentū
Semina, Sed genus acre uirūm, sed forte, piumq;
Germanos rerum dominos, gentemq; fidelem.
Cur igitur nos degeneres à stirpe parentum?
Cur patriæ indecores sumus, & dediscimus ortum?

Quæ sit enim nostris uirtus super, inq; gerendo
Iusto Marte fides, Nuper documenta dederunt
Egregia, heu cunctis nota non delebilis annis,
Cum septena uirūm ceciderunt milia, & ultrò
Proiectis armis herbam, & capita ipsa dederunt,
Hoste salutato, uiuas Rex optime Regum.

Sed non ille sui oblitusue, armisue pepercit,
Verba salutantum, fremitusq; moratus inanes:
Viuat, cui uitam dextra, & fortuna reseruat,
Obuia quæq; metit ferro, & mollissima corda

Mactat.

Maclat, agēs prae se: Quis enim in sua iura, fidemq̄
Accipiat, genus infidum, quod iura, fidemq̄
Prodit amore auri, iam nondum instante periclo,
Extrema nec adhuc cum staret sorte, sed anceps
Inter utrunq̄ agmen pugnae fortuna uolaret:

O macula, o probrum quod nulla obliteret aetas
Teutonicae genti, Quia lethum infame sine armis
Praetulit insigni letho in uictoricibus armis.
Imprecor: o tellus periuro sanguine tincta
Militis infandi, tibi pix, & sulphura niua
Vortice inaccessio spirent graueolentibus auris,
Quas super haud ullae uolucrum se credere pennis
Ausint, nec pecudes illic uestigia flectant,
Nulli fas hominum sceleratae insistere terrae.
Ah pudet esse satos Germano sanguine, & auram
Hausisse hanc unam tam foeda piacula mundi:
Thraces erant, quibus nulla fides, & foedera cordi.

O cohibete malum Proceres, nec tendere pestem
Ulterius finite, & iustis defendite in armis
Sacra Dei, ueramq̄ Fidem, Qua uindice quondam
Reddita libertas uobis, regnumq̄ uigebat
Consilij, palmaeq̄ instar pax laeta uirebat. (bras,
Nunc nunc Cimmericas iterum detrudere ad umbram
Romanoq̄ animas iterum submittere Asylae
Instat ui patria conductus miles Iberus.

ERG O uelut Simson stans inter utrasq̄ columnas
Spectatum expositus, cui frons sine lumine, nudum
Crine caput, miscetq̄ preces, statuasq̄ prehensens
Vellit

ellit humo, procerumq̄ super iacit agmen, & ipsū
Se super, & moriens animam ipsis hostibus aufert,
Quando aliud melius telum non ipse reliquit:
Haud aliter geminas inter disposta columnas,
Inter regna Ducum, sacraq̄ inter inania Papæ,
Stans medio Pietas sine luce, & honore relicta,
Angitur, atq̄ precum ualida ui pullat utraq̄
Hinc atq̄ hinc statuas, execraturq̄ Tyrannos,
Monstraq̄ uana Deūm: Nec uoce absistit anhela,
Donec uterq̄ status trahat ima ex sede ruinam,
Quanc̄ unà ruat hæc, ut saltē in morte triumphet.

NON aliam ob causā nata est de Costide fama
Relligione Patrum, Nisi quòd docuere minores
Quòd fixa æternūm, fatisc̄ ignara moueri
Se teneat Pietas, inter gladiolq̄, rotalq̄,
Atq̄ Erebi contrā portarum ingentia claustra,
Vimq̄ ducum infernā, & neçtentes furta Sophistas.
Gestat enim Catharina rotam, Sed parte refixam
Plus media: ferrum retinet, mucrone deorsum
Telluri infixo, Vincitq̄ ars Dædala linguæ
Vibrantes gladiumq̄, rotamq̄ uolumine torto
Acta uolubilibusq̄ Sophis, atq̄ ense Tyrannūm.
Sed rota cum gladijs, Sed uis, doctrinaq̄ fallax
Fracta, uolente Deo, euentus habuere sinistros.

AN non quisq̄ suo fato, si uera fatemur,
Fata eadem expertus, quæ sit sententia discit
Inuolucris, Atq̄ animum pictura firmat ab ista?
Non extrā muros hostes quæramus: in ipsis

Paries

Parietibus nostris exempla petantur : In illos
Insinuat multus se Stellio, multaq; Arachne
Fauce uenenata folium mordere Philippi
Tendit edax, furtimq; illudit tempore capto
Artis præsidibus uariæ, morumq; magistris,
Aut lites serit, aut obliquè crimina fingit,
Qualia Thersites ducibus obiecit Achiuis,
Et nouus ille Sinon, quo non rabiosior alter
Missus ab Illyricis huc læuo numine terris,
Pestiferis chartis, maledictoq; euomit ore.

Ausus quin etiam furiali carmine Bubo
Me petere, & furtim morflu lacerare canino,
Dans uitio sancti mihi præceptoris amorem,
Cuius Iusta cano, memorandaq; scripta per orbem
Laude ueho, seris placitura nepotibus olim.

Tandem etiam infernis Alecto emisit ab umbris
Illyrico Vatem egregium : qui turbine raptus
Facta canat, laudes qui pleno ebuccinet ore,
Et contrà exacuat dentes, atq; impetat hostem
Spumiferi suis exemplo, Capriq; salacis
Plurima cui mento pendet iuba fusa per armos,
Cornua torta rigent, olidæq; in corpore setæ.

Sed quid ab occulto pugnas, & tela per umbras
Mittis in insontes : possit quid uiuida uirtus
Experiamur age, & tantas si concipis artes,
Congredere ingenio, & mecum te crede periclo,
Eq; solo prorepe foràs lumbrice sub auras,

B

Me,

Me, quanq̄ ingenio finxit Natura benigno,
Archilochum tamen armauit cum carmine, & iras
Addidit, Atq̄ aciem metuendam, & pungere uersu
Doctus Apollo dedit, uellantur ut ilia, & imæ
Hostibus exsiliant fibræ: Tot ab hostibus actus
Impetor: hinc odijs, & crimine Flacius instat,
Insuper infensi pœnas cum sanguine poscunt
Romulidæ porci, & crassi farragine uentres,
Tonsa quibus coma, quæis lumbos, atq̄ ilia stringit
Nodus, & ad talos mento palcaria pendent:
Et toties uitam hanc in aperta pericula mihi
Dicta parans contrâ, coniectaq̄ tela retundens,
Nil odium, nec amorem, aurumue aut ocia curans.
Viuo equidē, nec adhuc uestras impellor ad umbras,
Ceui pueri trepidant, quando uesicula turgens
Plena animæ simulat displosa repentē fragorem.

At nos iuncti animis, & Christi numine freti
Vincemꝰ gladiosq̄, rotasq̄, palasq̄, & missa tenebris
Spicula torua uirum, uimq̄ omnem exhibimus hostis,
Et uitare dabit laqueos, & soluere texta,
Texta quibus planum doctrinæ inuoluere corpus,
Præstigijsq̄ operire, nocentesq̄ inuehere umbras
Aggreditur maledicta manus, gens æmula Hyenæ,
Roma noua ad Salæ ripam, cui summus Afylas
Præsidet Illyricus, patribus dans iura uocatis,
Et clauem intentat, qua sancta oracla recludat
Artificis scelus: hos prohibet statione Sacrorum,
Admittitq̄ alios; hamo piscatur & auro

Cum

Cum Briarèi manibus, atq; ære emungit hiantes,
Omnia Pontifici similis, clauemq;, thronumq;, 3
Et fictos uultus, & auarum pectus, & artes.

Sed rota parte sui meliore est trunca: fatiscunt
Texta tua, & radij, fusi, colus, ipsaq; tela.

Restat adhuc ensis: Quod si uibraueris enssem,
Et fera in arma Duces excubis, & ocia rumpes:
Tunc tunc à capite ad talos eris alter Asylas.

SE D nunc artis opus, nunc nunc incubere libris,
Et doctis fas est dictis insurgere contra
Qui luci tenebras, qui nodum inducere scirpo
Læua mente parant, & monstris pectora turbant,
Costidis eloquio moniti, atq; exempla secuti,
Quæ Verbum opposuit tumidis ratione Sophistis,
Quos lingua melior superauit, & arte magistra:
Idcirco studijs præfectam credidit olim
Vana superstitio, fabricans ab imagine Diuam.

Huic causam dedit inuolucro, defector Iulus,
Cum penitus ueros Sacrorum tolleret usus,
Doctrinamq; adytis excluderet: Illa disertis
Continuit sese ludis, Quo tempore Vates
Cui nomenq;, artesq; suas donauit Apollo
Floruit, & pulcris Doctrinam effinxit in umbris,
Vt uelut arguto latitans in tegmine operta
Blasphemi furias uitaret, & arma Tyranni,
Iuncea ceu textit Moisen fiscella per undas.
Ergo Dædalea formans in mente puellam,
Finxit in effigiem gentis quæ dedita Christo est,

B ij

Quàm

Quam mille hinc atq; hinc sectantur Erynnies atræ,
Opponuntq; duces gladium, nodosa Sophistæ
Argumenta, rotas radijs imitantia textis.
Illa colens artes, atq; artis acumine cernens
Fallentium tricas, & torta uolumine senfa,
Stat mente opposita, gladiosq;, rotasq; retundit,
Inq; scolis dextrè tractat coelestia sacra,
Arte sagax senfa eliciens, succinctaq; membra
Digerit inter se, mox uerum colligit, & mox
Diluit oppositis certa ratione sagittis
Si quis præstigias offudit imagine recti.

Nanq; domus sacræ Musis, & Dædala templa
Artificum, grauidæ referunt exempla Pharetræ
Vnde omnis generis promit uolitantia tela
Hostis in obiectas acies Deus, unde repellit
Vimq;, minasq; truces, & subdola dicta refellit.
Hæc sunt ceu Promæ, Sophiæ & Virtutis: Ab illis
Progressum Pietas facit, & culta exit in Orbem,
Vimq; inhibet, retegicq; dolos ratione sagaci,
Vt nec sæpè uirum legiones, æquore campi
Explicitæ, populis tanta emolumenta pararint,
Quanta uel orator bonus, Vt qui tollere nouit,
Et dictis sedare animos, inhibere furentum
Consilia, & ferro armatos euincere uerbis,
Excutere è manibus tela, & componere pacem.

Postq; aberit doctis honor artibus, & sua nusq;
Gratia sit ludis, nec norma, & copia fandi:
Cæca superstitio rursus dominabitur aris,

Et tene.

Et tenebræ lumen fuerint, & cándida nigra.

Ergo sacri Vates, quos inter primus Elisa,
Instituere scolas, excultamq; arte dederunt
Progeniem, Et seros Doctrinæ semina ad annos
Transmisere Patres, & suffecere magistros
Ex alijs alios, qui tradita sacra propagent.

Moses ponè adytum formauit in arte iuuentam,
Inq; scola eduxit Samuelem maximus Elis,
Et Salomon uaria superauit in arte magistros
Quos Oriens habuit, quos & Nilotica tellus.
Hi sacra produxere Dei, & præcepta dederunt,
Haud ueriti in ludis iuuenum tractare laborem.

HIS moniti exemplis, Patres in honore scolarum
Dixerunt sacram Catharinæ nomine lucem,
Ceu lous è cerebro natam coluistis Athenæ
Pallada, Doctrinæ matrem, mentisq; magistram,
Quæ caput anguicomum truncati Gorgonis effert
Terrifico in clypeo, Quæ uibrans aurea frena
Affectus ratione premit, retrahitq; furentes.

Nos, Te Nate Dei genitum de mente lehouæ,
Quem dixere Pelen, mirum, cognomine miro,
Qui caput attritum Serpentis in orbe Triumph
Spectatum ducis, Per quem sapientia uera
Funditur in mentes, pacis Deus author, & omnis
Noticiæ recti, Qui sparsa desuper Aura
Corda doces, Verboq; mones, retrahisq; uagantes,
Te colimus, tibiq; hæc tibi sacra, diemq; dicamus,
Proq; tot artificum inuentis, operumq; labore,

B iij

Tot

Totuaria fandi ratione, tot artibus almīs
Quæ lucem haud tenuem folijs cœlestibus addunt,
Prosequimur gratis animis, & munere laudum.

O utinam in flammâ uerti, atq; incendia amoris
Possem in amore tuo Deus, O si in laude canenda
Alme tua in sonitum transirem, in carmen, & altæ
Vocis imago loquens fierem, Et sint guttura centū,
Ferreâ uox, agiles linguæ, & canor omnis Olorum,
Totus ut in laudes, tuâq; in præconia abirem
Pro meritis pie Christe tuis, & munere multo.

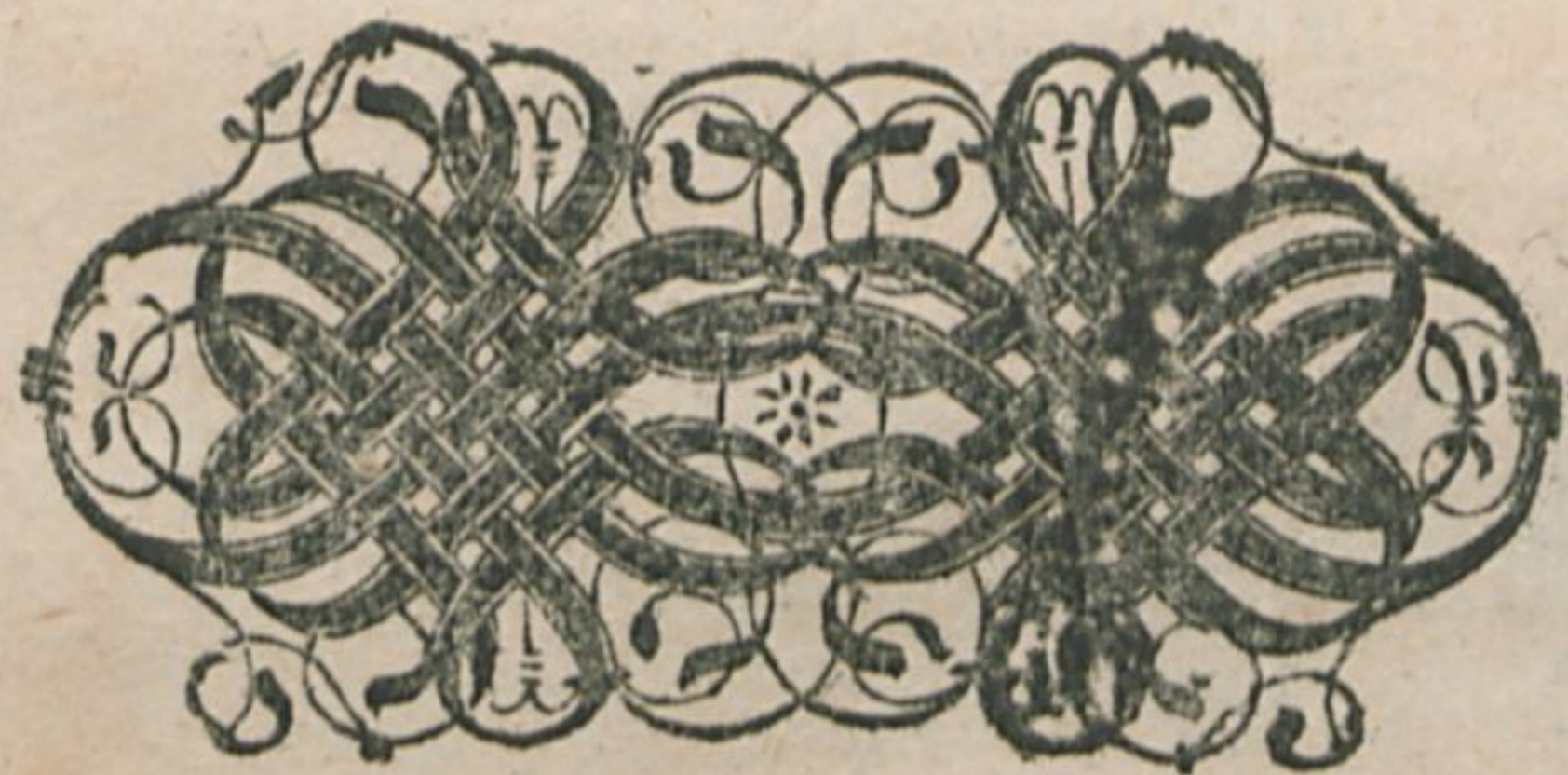
Ah prohibe ne nos furor in contraria uertat,
Ambiguamq; uiam Doctrinæ, à tramite recto
Cui Patrum institerant uestigia: Gliscit ubiq;
Seditio, inq; dies paulatim incendia Mauors
Prodere, conceptosq; in apertum ferre furores
Incipit: Inflatî spirant mendacia folles
Vulcani Illyrici, properantq; armata uenenis
Tela nouis, captatq; aditus, & tempora belli
Irrequieta manus, residesq; mouere uicissim
Tentat in arma Duces, Martemq; accēdere scriptis.
Nec cessabit enim, donec patientia nostra
Victa sit incurfu uario, & tandem arma repellat
Tantis intentata odijs, & crimine acerbo.
Tandem ubi nulla quies speranda ex uulnere uestro,
Et uestra instabunt nobis certamina porrò
Plausibili specie obijcere, atq; illudere acerbùm
Mitrati proceres, quibus hæc odia impia uestra
Dant animos, ferrumq; acuunt in fata piorum:
Testor

Testor summe Deum ad tantos accingier ausus
Inuitum, Si nostra tamen fert forsque, Deusque,
Vos contra totis in bellum uiribus ibo,
Et fictas Agni exuias detraxero, Et ipsum
Doctrinae uestrae genus, ipsius esse Draconis
Romulei uocem claris ostendero signis.

Si quid enim gestum est uobiscum lenius aequo
Haec tenus, & si uos blanda tractauimus arte
O stupidi, & crasso Bœotum ex aëre porci,
Omne datum est paci: Nec nos diffidere caussae
Fingite, & inflatis Pæana intendite buccis.

F I N I S.

Telluriam...
Invenit...
Vos...
Hic...
Dicitur...
Hic...
Si...
Hic...
O...
Omne...
Fugit...

FINIS

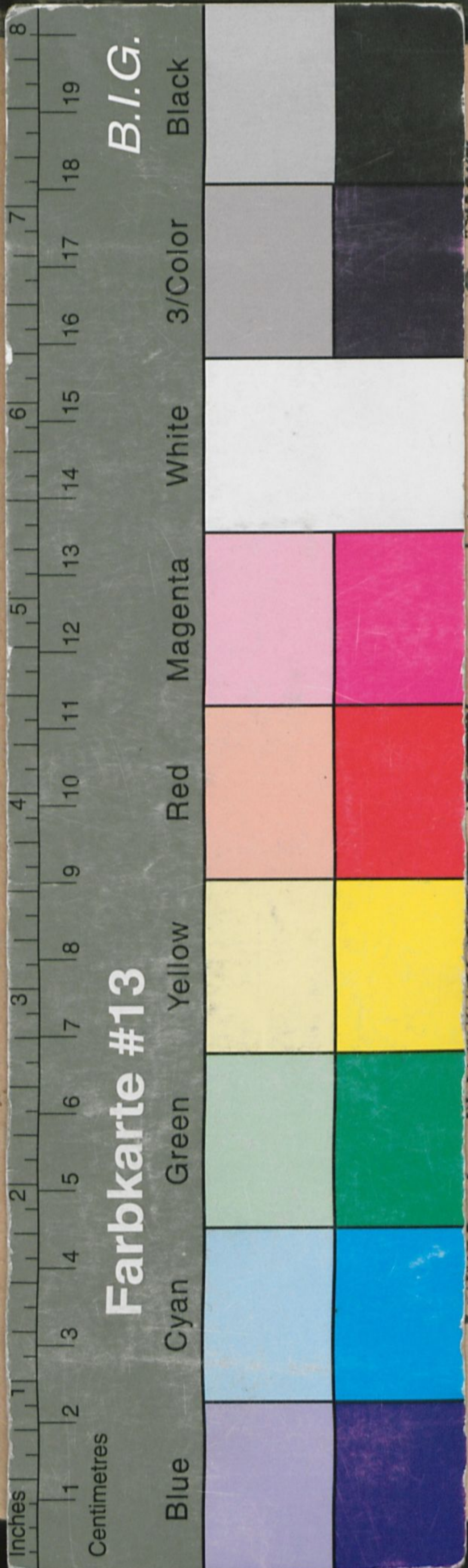
Fa 1388,
80

Ink.

[Faint blue ink scribble]

ORATIO
IN FESTO CA
E, WVITEBERGAE,

NE MAIORE D.

AE ANNO 1569.

4

4

